Петко Тодоров

Зимно слънце

Петко Тодоров

Зимно слънце

Мудно се провличаше денят или като бе неделя и хората нямаше какво да правят, тъй им се струваше. Мъжете още щом се наядоха и запушиха своите димливи цигари по кръчми и кафенета, едни от жените поклюмаха сами в къщи, па легнаха и заспаха, други няколко — по-млади — се събраха на приказка, а момите бързаха по-скоро да умият съдовете и да се стъкмят за хорото.

Само Елена не знаеше какво да прави. Тя бе приседнала на миндера до едина прозорец и с равнодушни очи гледаше покрития с дебел сняг разграден двор, над когото сегиз-тогиз прелита ту залутан чер гарван, ту орляк чевръсти врабчета, които незабелязано се изгубват в околната глушина. По вцепенените, почернели вейки на дървесата висят ледени шушулки, нататък под стряхата дремят свити няколко сънливи кокошки, а из снега на съседните керемиди понякога запушва самотен комин и синкавия дим неумолимо се разпилява из бледнината на деня. Елена бе отпуснала поглед навън и струваше й се, сякаш всичко наоколо се бе смълчало и се насилва да задреме, сякаш и самия ден заклюмваше и без време искаше да заспи. Но на нея се не спеше. Смътно преброждаха из главата й невнятни мисли, в душата й бе пусто, тя сама не знаеше що да прави. Нищо не й се нравеше, а това бездействие и самота я измъчва. И ту потрие загубени между бръчки очи, ту заглади повяхналото си лице, над което времето бе изсушило кората на годините й. След малко изчофили рамене, студени тръпки сякаш пролазиха по гърба й, тя преви скутовете на изтрития си шал, стана и се доближи до печката да хвърли две главни.

Подхвана отсам-оттатък поизстиналата печка, като да се сгрей, изправи се и като метна небрежно поглед към червената покривка на леглото, върху която бе захъркала сивата котка, доближи се и приседна пак до прозореца.

Издалеч откъм хорището, сякаш писваше кралне. Елена се ослуша: затумтя и тъпана и весело се преплетоха игриви звуци от цигулка, кралне и тъпана. И в душа й се пробудиха невнятни трепети, сърцето й затупа като съживено, нещо като да я подема… поиска й се да отиде да се хване и на воля да тропне на хорото…

Но тя изведнъж смутено се отдръпна навътре, като се боеше от съблазнивите звуци.

В малката прибрана стая сякаш всичко да бе се улегнало под тежестта на времето. Наредените край прозорци китени възглавници изглеждат като да са слепени, постланото на миндеря губерче прилягаше, сякаш да бе там изляно. А в закритото с червено було

огледало, което се наклонява над леглото, се огледваха разкачените на отсрещната стена един кръст, избоден на бяла канава, под който личеше „1885 год.“, до кръста в шита от вълници рамка стоеше портрета на подпрян върху пушка войник, а под портрета връх шита синя закачалка висеше дълга бяла кърпа, на едина край на която с червени конци бе ушито „Добро утро!“

— Няма, няма да отида — се боеше да не изтърве себе си навън Елена. — Няма да отида да се подсмихват с мен вчерашни деца… да им ставам за гавра в устата… няма… няма. — И тя си спомняше как миналия празник, когато до нея на хорото се хвана един момък, всички се спогледнаха усмихнати, па и момъкът самичък сякаш взе да се чофили на подбив и тя се спусна и не дочака хорото да се развали, с налени от сълзи очи се върна в къщи и цяла нощ не можи да мигне…

— Няма… — сякаш да се удря, си викаше застарялата мома — какво ще правя? Моите връстници отколе се задомиха, прибраха, какво ще правя тепърва на хорото?

А нещо като да я тегли, като да я подвлича…

Тя се ослуша. Кралнето волно пищеше, тъпана още по-гръмливо забумтяваше и ведно с тях като да се съчетава тропота на кръшното хоро. И този тропот като да се заглушаваше напук все по-сърдечен, все по-чевръст. Сама елена не можа да се удържи и си тропна два пъти с крака, но щом се догади, вцепени се — пак отровни думи смутиха душа й.

— И какво им струва? — се питаше тя. — Но като нямаше нито един, който да милее за нея, който да я закрили, всички я имат за смях в уста си… Па и не сещат, ще кажат две думи нахалост, а тези думи сякаш като разтопен туч ще капнат да разранят сърце й Изпреди събрали се пак на хорото и Нено панталонджийчето заловил се да му даде Кина карамфила си: „Бягай се оттук!“ — вика Кина.

„Или ми го дай с добром, или ще го дръпна!“ — вика Нено.

„Вземи от елена“ — показва тя на нея и се хили.

„Аз от нея неща“ — клати глава Нено.

И защо — продължава да се окайва на себе си тя — да вземе от не? И каква е тя, че Нено не ще? — Стара мома… Останала сама в света, всички да се разсмиват с нея…

— Няма… няма… — отсече тя и се повърна пак да седне до прозорецът.

Свирнята не млъкваше, а сърдечния тропот, който оттатък сякаш под земя кънти, като да искаше да смаже, да стъпче всичко повехнало, всичко застаряло.

И незабелязано, когато Елена бе свела глава на гърди, зад морния облак изпъплиха няколко слънчеви лучи, под които сякаш съживено трепна всичко. Светнаха ледните шушулки; снеговития скреж по двора, като безчет разсипани ялмази, магически забляска и всичко

като да се усмихна…

В това време Елена вдигна очи — слънчето вече се възмогна над облака, няколко лучи надникнаха в стаята и като да замилваха самотното й жилище. Чиста, необятна радост трептеше около нея и във великото тържество невнятно като да се губи и тропотя на играчите и свирнята, които смущаваха душа й. И огледалото, и рамката, и стъклото с вода, което бе сложено на масата, и над нея затъкнатия изсъхнал цвят от слънчева майка, всичко сякаш да прогледна засмяно, дружелюбно. А повдигна се в нейните гърди някаква потайна сила, душата й се разсмя детински и лицето й разкравено просветна…

И Елена като да се сля с всичко наоколо.